

25. Čo prinášajú Kumránske rukopisy?

Dvadsiatapiata z 54 otázok o Ježišovi Kristovi a Cirkvi, na ktoré odpovedá tím profesorov histórie a teológie z Navarskej univerzity.

22.08.2023

V roku 1947 boli v Nachal Kumrán, neďaleko Mŕtveho mora, nájdené v rôznych, celkom jedenástich jaskyniach, hlinené džbány, ktoré obsahovali veľký počet dokumentov

písaných v hebrejčine, aramejčine a gréčtine. Vie sa, že boli napísané medzi 2. storočím pred Kristom a rokom 70 po Kristovi, kedy došlo k zničeniu Jeruzalema.

Z niekoľko tisíc fragmentov bolo zostavených približne 800 spisov, lebo len málo dokumentov sa zachovalo vcelku. Sú tu zlomky všetkých kníh Starého zákona okrem knihy Ester, mnohých známych nekánonických židovských kníh a dokonca aj ďalších doposiaľ neznámych. Tiež bolo nájdené veľké množstvo spisov sekty esejcov, ktorí sa uchýlili do púšte.

Bezpochyby najdôležitejšie dokumenty sú texty Biblie. Ešte pred nájdením Kumránskych textov pochádzali najstaršie hebrejské rukopisy z 9. – 10. storočia po Kristovi, a preto sa často predpokladalo, že sa v nich slová alebo vety, ktoré sa nehodili, skrátili,

pridali či upravili. Nové objavy potvrdili, že nájdené texty sa zhodujú s textami stredovekými, hoci sú o takmer tisíc rokov staršie a že tých niekoľko málo uvádzaných variantov sa z veľkej časti zhoduje s niektorými, ktoré sú už preukázané v gréckej verzii Septuaginty alebo v Samaritánskom Pentateuchu. Mnoho ďalších dokumentov tiež prispelo k tomu, že existoval aj iný spôsob výkladu Písma (a právnych predpisov), než ako ho vykladali saduceji a farizeji.

Medzi Kumránskymi spismi sa nevyskytuje žiadny text z Nového zákona ani žiadny kresťanský spis. V určitom okamihu sa viedla diskusia, či niekoľko písaných slov v gréčtine na dvoch malých kúskoch papyrusu patrí k Novému zákonu, ale zdá sa, že nie. Okrem týchto prípadov nebol v týchto jaskyniach nájdený žiadny kresťanský dokument.

Nezdá sa ani, že by bol Nový zákon nejako ovplyvnený tu nájdenými židovskými textami. Dnes sa odborníci zhodujú na tom, že Kumrán vo veci náuky nemal žiadny vplyv na pôvod kresťanstva, pretože skupina okolo Mŕtveho mora mala charakter sektársky, bola minoritná a pôsobila smerom od spoločnosti, zatiaľ čo Ježiš a prví kresťania žili uprostred židovskej spoločnosti svojej doby a viedli s nimi dialóg. Tieto dokumenty poslúžili jedine na to, že objasnili určité termíny alebo obvyklé výrazy tej doby, na základe ktorých sa dnes len s ťažkosťami dá porozumieť židovskému, pluralitnému prostrediu, v ktorom sa kresťanstvo zrodilo.

V prvej polovici deväťdesiatych rokov minulého storočia sa rozšírili dva veľké mýty, ktoré dnes upadli do úplného zabudnutia. Jedným z nich je, že rukopisy obsahujú náuky v rozpore s judaizmom alebo

kresťanstvom a že v dôsledku toho sa vrchný rabinát a Vatikán dohodli, že zabránia ich uverejneniu. Teraz sú zverejnené všetky dokumenty a je zrejmé, že ťažkosti s publikáciou neboli náboženského rázu, ale vedeckého. Druhý mýtus je závažnejší, lebo bol prezentovaný so zdaním vedeckosti: profesorka zo Sydney, Barbara Thieringová, a profesor zo štátnej univerzity v Kalifornii, Robert Eisenman, publikovali niekoľko kníh, v ktorých porovnaním dokumentov z Kumránu s Novým zákonom došli k záveru, že oba texty sú napísané tajným kódom, že nehovoria to, čo hovoria, ale že je potrebné objaviť ich skrytý význam. Naznačujú, že Učiteľom spravodlivosti, zakladateľom kumránskej skupiny, mal byť Ján Krstiteľ a jeho odporcom Ježiš (podľa B. Thieringovej) alebo Učiteľom spravodlivosti Jakub a jeho odporcom Pavol. Vychádzali z toho, že sú tu spomínané postavy s

výrazmi, ktorých význam nám uniká, ako napríklad Učiteľ spravodlivosti, Bezbožný kňaz, Klamár, Zúrivý lev, hľadači jednoduchých výkladov, deti svetla a deti temnôt, dom ohavnosti a tak ďalej. V súčasnej dobe žiadny odborník v tomto odbore s týmito tvrdeniami nesúhlasí. Ak nepoznáme rozsah tejto terminológie, nie je to preto, že obsahuje ezoterické náuky. Je zrejmé, že súčasníci Kumráncov poznali tieto výrazy a že dokumenty od Mŕtveho mora síce obsahujú doktríny a normy odlišné od tých, ktoré zastáva oficiálny judaizmus, ale neobsahujú žiadny tajný kód ani neskrývajú žiadne tabuizované teórie.